

VERDENSREKORD I VOLDTÆGT

AF ØJVIND KYRØ, GOMA

Seksuelle overgreb på piger og kvinder bruges som et våben i landet, der huser "Afrikas Verdenskrig", men straffes ikke – det mærkes nu i antallet af overgreb begået af civile.

“

Abort er ikke nogen farbar udvej for kvinder i landet. Provokeret abort straffes med fem års fængsel, også selv om barnet er undfanget under en voldtægt.

SELV OM DE HAR TAGET deres bedste tøj på, krakelerer facaden let. De to teenagere sidder med resultatet af en voldtægt på deres skød, og deres fremtid tegner dystert, selv om de har fået hjælp. En congolesisk mand – og hans familie – har sjældent lyst til giftermål med en kvinde, der er blevet voldtaget. Og da slet ikke, hvis hun har fået et barn med forbryderen.

Esther Muleverwa var selv et stort barn, da hun fik et spædbarn. Gloria er i dag to og et halvt år, hendes mor er 17 år, og hun kender udmærket barnets far, forbryderen:

“Han var en ven af huset, og han voldtog mig, da vi en dag var alene. Han var 28 år, jeg 14 år.”

Da hun opdagede, at hun skulle have et barn, gik hun til organisationen Dynamique de Femmes Juristes for at få hjælp. Det var hendes mor, der havde hørt om kontoret med de dynamiske kvindelige jurister. Organisationen er lille og består af kvinder, der er blevet venner på jurastudiet, og som har besluttet at bruge deres kunnen til at yde retshjælp til voldtagne kvinder.

Esther Muleverwa ser ømt på sin datter.

“Da hun først var født, var det hele noget andet. Men under graviditeten havde jeg det svært. Men takket være organisationen her følte jeg mig accepteret. Jeg fik hjælp til at anmelde sagen, men politiet fandt ikke manden, der havde voldtaget mig, fordi han flygtede, da han hørte, at betjenten var på vej. Han er aldrig set siden,” fortæller hun.

“Min mor var med mig og talte med juristerne, derfor blev jeg ikke smidt ud af hverken familien eller nabolaget, fordi hun lavede sin egen

VOLDTÆGT I DR CONGO

• Det anslås, at der i Congo lever mellem 400.000 og to millioner kvinder, der har overlevet en voldtægt. Andre skønner, at der dagligt bliver voldtaget 1.000 kvinder – fra bedstemødre til spædbørn – altså en kvinde i minuttet.

• Tallene er usikre, fordi de fleste kvinder ikke anmelder forbrydelsen. Det er FN-organisationen UNPFA, der forsøger at samle tallene på voldtægt i Congo. Ifølge en rapport er over 65 procent af ofrene børn, heraf er 10 procent under ti år.

• Mange piger, der bliver rekrutteret som børnesoldater, er desuden udsat for seksuel udnyttelse.

• Det ansete lægetidsskrift The Journal of the American Medical Association har undersøgt forholdene i det østlige Congo og finder, at 39,7 procent af alle kvinder på et tidspunkt har været udsat for seksuel vold.

oplysningskampagne om, hvorfor man skulle støtte mig og ikke forstøde mig.”

Den unge mor sukker.

“Jeg ville ønske, jeg havde en mand, som kunne være ansvarlig for barnet. Men det er svært at finde en mand, som både vil elske mig og et barn, der er født under de omstændigheder.”

De kvindelige jurister har fået Esther Muleverwa på et sykursus, så hun kan lære at blive skrædder.

“Jeg glæder mig til at blive færdig med kurset, så jeg kan tjene penge. Gloria er tit syg, og jeg har ingen penge til medicin,” siger hun.

KRIGEN ÆNDRER FOLKS VÆSEN

Den Demokratiske Republik Congo, også kaldet DR Congo, har en sørgelig

rekord. Det er den plet på jorden, hvor allerflest kvinder bliver voldtaget. Voldtægterne går hånd i hånd med den blodige konflikt, der har varet i årevis og kaldes for Afrikas Verdenskrig. Tallet er svimlende.

“

Ustraffethed er blevet en kultur. Konflikten præger og ændrer folks tanker og adfærd. Den har varet så længe, og brutalitet er blevet almindeligt.

Mireille Ntambuka,
jurist

Hvert eneste minut bliver en pige eller kvinde voldtaget, lyder det i én af voldtægtsstatistikkerne. Ofrene er i alle aldre - fra småbørn til bestemødre. For som i andre voldelige konflikter i verden, bliver voldtægt af piger og kvinder i alle aldre brugt som

et strategisk våben. Soldater beretter om, hvordan de bliver beordret til at voldtage i flæng. Og det foregår ofte blodigt og barbarisk.

Mange kvinder bliver udsat for gruppevoldtægt, og de får indført flydende gummi, syre, glødende kul eller bajonetter og andre skarpe ting i skeden. At kvinden også får skåret sine bryster af, er ikke noget særsyn.

Det er heller ikke noget særsyn, at kvinden bliver voldtaget, mens hendes mand og børn bliver tvunget til at overvære forbrydelsen. Ofte bliver hun til sidst slået ihjel.

Voldtægterne har alvorlige konsekvenser også for dem, der ikke bliver slået ihjel. Kvinder og piger bliver smittet med hiv og kønssygdomme, og mange får brug for lægehjælp, fordi væggen mellem skede og endertarmen er blevet ødelagt. Kirurger fra USA og Europa skiftes til at komme til DR Congo for at operere kvinderne, der ellers bliver behandlet som spedalske, fordi de hverken er i stand til at holde på urin eller afføring.

Voldtægterne er et kæmpe problem, og det bliver ikke mindre af, at overgreb på kvinder tilsyneladende er et fænomen, der smitter.

Normalt hører man mest om kvinder, der bliver voldtaget af militssoldater eller regeringssoldater, men en af Dynamique de Femmes Juristes' medstiftere, Mireille Ntambuka, fortæller, at der er en overvægt af civile voldtægter i stil med den, som Esther Muleverwa var offer for.

“Hver gang den væbnede konflikt blusser op, får vi flere klienter. Ifølge tal, jeg stoler på, sker der årligt 4.500 voldtægter her i Nord Kivu-provinsen, men kun 300 af dem bliver anmeldt til politiet,” siger hun.

I det hele taget er statistik og Congo to umage størrelser, og når det gælder voldtægt, bliver de fleste ikke anmeldt, dels fordi kvinden vil holde forbrydelsen skjult for ikke at blive udstødt eller miste sine muligheder for at blive gift, dels fordi det yderst sjældent nytter at anmelde sagen til myndighederne.

“Ustraffethed er blevet en kultur. Konflikten præger og ændrer folks tanker og adfærd. Den har varet så længe, og brutalitet er blevet almindeligt. Folk ved, at de kan slippe af sted med voldtægt, uden at der sker dem noget,” siger Mireille Ntambuka.

Men takket være jurister som hende er det modsatte også sket:

“Mange mennesker accepterer ikke længere voldtægt, blandt andet på grund af oplysningskampagner, som har gjort, at sager, der førhen blev bilagt i mindelighed - det kunne være en bror, der havde voldtaget sin søster, eller en onkel, der havde misbrugt sin niece - i dag bliver anmeldt,” siger hun.

Organisationen har i sine syv leveår bistået 600 kvinder med at anmelde og lægge sag an, og 200 forbrydere er blevet dømt. De resterende 400 sager er enten blevet klaret ved betaling af geder eller køer, mens en del anholdte er blevet løsladt mod kaution og derpå flygtet.

“Desuden er ret mange blevet afvist, fordi dommeren eller andre i retsvæsnen er blevet bestukket,” siger Mireille Ntambuka. Hun tilføjer:

“Og det var en katastrofe, da oprørshæren M23 i november sidste år erobrede Goma, brændte alle sagsakter, åbnede fængslets porte og slap forbryderne løs.”

VOLDTÆGTSEPIDEMIEN I DR CONGO BEGYNDTE MED GERNINGSMÆND I UNIFORM, MEN HAR NU SPREDT SIG TIL CIVILSAMFUNDET.

ABORT - FORBUDT OG FOR DYRT

Ishara er kun tre måneder gammel. Han døser på sin mors bryst. Hun, Nabintu Nyongoto, er 15 år. Faren - og voldtægtsmanden - var kirkesanger.

“Vi var venner og på vej hjem fra en korøvelse i kirken. Joseph var 22 år, jeg 14 år. Vi skulle besøge min svigerinde, men da vi kom forbi hans hus, sagde han, at han skulle hente noget og bad mig følge ham. Inde i huset voldtog han mig, mens han holdt mig for munden, så jeg ikke kunne skrike.”

Da Nabintu undslap, løb hun hjem til sin mor, og sammen gik de til politiet. På stationen opfordrede den vagthavende dem til at opsøge Dynamique de Femmes Juristes. Medarbejderne tog sagen op, og da Nabintu Nyongoto var syv måneder henne i graviditeten, blev Joseph anholdt. Han har endnu ikke modtaget sin dom.

“Jeg kan ikke klare en baby alene, derfor håber jeg, at Joseph bliver dømt til at betale penge. Hans familie vil overhovedet ikke hjælpe; de siger, at det er min egen skyld. Hans mor truer mig, når vi mødes på gaden, og siger, at jeg kan vente mig, når Joseph kommer ud af fængslet,” siger hun.

Hun ved, at det er sjældent, at fædre betaler børnepenge, selv om de bliver dømt til det, fordi de er for fattige til, at politiet kan inddrive pengene.

“Jeg elsker mit barn. Men jeg vil ikke have en mand. Jeg synes ikke om mænd mere, jeg er bange for dem,” siger hun.

Graviditeten var hård ved Nabintu Nyongoto, ikke mindst når naboerne

grinede ad hende, fordi hun var blevet gravid.

Chantal Marabusa, organisationens psykolog, bryder ind:

“Sådan noget sker tit. Men når barnet vokser op, er det ikke barnet, der peges fingre ad, kun moren.”

Abort er ikke nogen farbar udvej for kvinder i landet. Provokeret abort straffes med fem års fængsel, også selv om barnet er undfanget under en voldtægt. Desuden er prisen for en læge, der tør foretage en hemmelig abort, alt for høj for fattige kvinder.

REGERINGEN ER LIGEGLAD

De to unge kvinder, der blev mødre ved voldtægt, repræsenterer godt halvdelen af voldtægtsopfrene.

“De, der er ofre for regeringssoldater eller militssoldater, har sværere ved at udpege forbryderne,” siger jurist Mireille Ntambuka.

“Ofte indfanges de og bliver holdt i militærlejre, indtil lejren skal flytte, og kvinderne lades tilbage.”

De to voldtagne kvinder i organisationens kontor er derimod ikke typiske for hovedparten af ofrene, for begge bor i byen, i Goma, hvor der ikke er langt til et kontor som Dynamique de Femmes Juristes - og hvor man har hørt om det.

“Hvis en kvinde bliver voldtaget på marken ude på landet, vil hun normalt holde det hemmeligt af frygt for at blive udstødt,” siger Mireille Ntambuka, som også medgiver, at de to kvinder, hun har hjulpet, ikke har reageret på samme måde som mange andre ofre, nemlig ved at nægte at kendes ved deres barn, når det er blevet født.

DEN AFRIKANSKE VERDENSKRIG

1996-1997: Den Første Congo-krig bryder ud, da Rwanda invaderer landet Zaïre (nu DR Congo). General Joseph-Désiré Mobutu, der døbte landet Zaïre i 1971, flygter. I stedet indsættes Laurent Kabila som præsident og døber landet Den Demokratiske Republik Congo (DR Congo).

1998: Den Anden Congo-krig - også kendt som “Afrikas Verdenskrig” - bryder ud i DR Congo. Med støtte fra Burundi invaderer Rwanda og Uganda landet. Kabila får militær hjælp fra en lang række afrikanske lande. Krigen koster godt seks millioner mennesker livet - det højeste tabstal i en konflikt siden Anden Verdenskrig. Millioner bliver fordrevet og flygter ud af landet. Landet deles op af en frontlinje i to halvdele, indtil der indgås en fredsftale.

2003: De udenlandske tropper trækker sig tilbage. Krigen slutter officielt i juli, da en ny overgangsregering tager magten i landet.

2013: Krigen ulmer stadig i den østlige del af landet. I marts vedtog FN's Sikkerhedsråd at sende en “offensiv” fredsbevarende FN-styrke på 2.500 soldater til landet, som skal neutralisere og afvæbne væbnede grupper i netop den østlige del af DR Congo. Med den særlige resolution må FN-tropperne udføre målrettede offensive operationer, et mandat, som fredsbevarende styrker aldrig har haft tidligere.

“Der er flere hjem for forældreløse børn her i Goma, som modtager dem. Andre sættes blot på gaden af de fortvivlede, nybyggede mødre. Heldigvis sker det undertiden, at den, der finder barnet, adopterer det,” siger Mireille Ntambuka.

Juristen synes, at organisationen bestandigt kæmper mod stærke kræfter og lunkenhed, og forleden opdagede hun til sin rædsel, at regeringen også var ligeglad:

“Jeg deltog i Genève i et møde om nye tiltag til at dæmme op for voldtægterne. Men i sidste øjeblik aflyste den ansvarlige minister fra Kinshasa sin deltagelse i mødet,” siger hun. •

15-ÅRIGE NABINTU BLEV VOLDTAGET AF EN MAND FRA KIRKOKORET, BAGEFTER GJORDE ALLE NABOERNE NAR AD HENDE.